

ΕΤΟΣ Α΄.—ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1881—ΑΡΙΘ. 9.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΥΠΟ

Μ. ΒΡΑΤΣΑΝΟΥ ΚΑΙ Θ. Ι. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΥ

*Εγκρίσει τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως
καὶ συστάσει τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν
γραμμάτων Συλλόγου.*

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ
1881

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περὶ ἀγωγῆς τῆς γυναικὸς ὡς παρθένου, μητρὸς καὶ συζύγου.—Μάθημα πραγματικῆς διδασκαλίας καὶ ἀναγνώσεως.
 —Παιδαγωγικοὶ ἀφορισμοί.—Περὶ Δάντου.—Τὸ δημοτικὸν σχολεῖον ἐν Ἰαπωνίᾳ.—Περὶ διδασκαλίας τῶν μύθων.
 —Περὶ γεωγραφίας.—Βιβλιοκρισία.—Περὶ τῶν ἐν Γερμανίᾳ γινομένων εἰς τοὺς μαθητὰς σωματικῶν τιμωριῶν.—Χρονικὰ τῶν σχολείων.
 Εἰκόνες—Ὁ Ἴππος.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Ἐν μὲν τῷ ἐσωτερικῷ φρ. 6.—
 Ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ » 7.—

ΤΙΜΗ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΩΝ

Κατὰ στίχον λεπ. 40
 Δι' ἀγγελίας μὴ ὑπερβαίνουσας τοὺς 4 στίχους φρ. 1.50

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Οἱ συνδρομηταὶ δύνανται ν' ἀποστείλωσι τὴν συνδρομὴν ἐγκλείοντες τραπεζικὰ γραμμάτια ἢ γραμματόσημα, πλὴν εἰκοσαλέπτων, ἐντὸς ἐπιστολῶν ἐπὶ συστάσει πεμπομένων. Αἱ ἀποδείξεις τῆς ἀποτίσεως τῆς συνδρομῆς φέρουσι τὰς ὑπογραφὰς τῶν κκ. Μ. Βρατσάνου, Θεμ. Ι. Μιχαλοπούλου καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ περιοδικοῦ.

Ἀγγέλλεται πᾶν βιβλίον, οὗ δύο ἀντίτυπα ἤθελον σταλῆ εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΕΠ' ΩΦΕΛΕΙΑΙ

ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ.

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ	ΑΡΙΘ. 9	ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1881
-------------	---------	----------------

ΟΜΙΛΙΑ Β'.

Περὶ ἀγωγῆς τῆς γυναικὸς ὡς παρθένου, μητρὸς καὶ συζύγου.

(Συνέχ. τῶ. φυλλ. 8^{ον} σ. 245).

Ναί, Κυρίαὶ καὶ Κύριοι, ἡ ἐπιρροή τῆς γυναικὸς ἐν τῇ κοινωνίᾳ εἶναι προφανεστάτη. Ἀποτελοῦσα αὕτη τὸ ἥμισυ τοῦ ἀνθρωπίνου πληθυσμοῦ, ἐξ ἑαυτῆς κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξαρτᾷ τὴν εὐτυχίαν τοῦ οἴκου καὶ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πατρίδος. Ὁ λόγος τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην μητέρων, εἶναι ἤδη γνώμη πάντων τῶν λαῶν καὶ πάντων τῶν ἔθνων. Διὰ τοῦτο λοιπὸν πανταχοῦ παρθεναγωγεῖα, καὶ διδάσκαλοι, πανταχοῦ προθυμία καὶ ζῆλος πρὸς ἐκπαίδευσιν

καὶ μόρφωσιν τοῦ γυναικείου φύλου, πανταχοῦ σύλλογοι, παντοδαπὰ σχολεῖα, καὶ ἑταιρίαι φιλεκπαιδευτικαὶ σκοπὸν προτιθέμεναι τὴν βελτίωσιν τῶν κορασίων. Πανταχοῦ ἤδη ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ καρασίου ἀσκουμένου εἰς τὸ ἄδειν· πανταχοῦ τέλος κρούονται ὑπὸ τρυφερῶν δακτύλων αἱ χορδαὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, τοῦ μουσικοῦ τούτου τῆς νεωτέρας κοινωνίας ὄργανου, τοῦ τοσαύτην ἐξασκουῦτος δύναμιν πρὸς διάπλασιν τῆς γυναικείας καρδίας. Παρῆλθεν πλέον ἡ ἐποχὴ ἐκείνη τῆς ἀμαθείας, ὅποτε ἡ γυνὴ κατεκλείετο εἰς τὸν γυναικωνίτην, καὶ ἔθεωρεῖτο κτῆμα τοῦ ἀνδρὸς ἀναλλοτρίωτον. Ἄφ' ὅτου ὁ Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἠξίωσε νὰ γεννηθῆ ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας, ἔκτοτε νέα ἤρξατο ἐποχὴ εἰς τὴν γυναῖκα· ἔλαβεν αὕτη ἔκτοτε τὴν πρέπουσαν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς καὶ συζύγου θέσιν καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐτιμήθη δὲ καὶ ἐγένετο καταφανὴς ὁ μέγας αὐτῆς προορισμός. Ἄν γυνὴ συνετὴ, ἐργατικὴ καὶ εὐσεβὴς εἶναι ἡ εὐτυχία τοῦ οἴκου· ἂν ἡ τάξις τῶν χρησίμων ἐν τῷ βίῳ ἀγαθῶν καὶ ἡ εὐταξία ἐν τῷ οἴκῳ ἀνήκει εἰς τὴν ἔμπειρον καὶ οἰκονόμον καὶ σώφρονα γυναῖκα· ἂν ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ μέλλουσα αὐτοῦ εὐτυχία ἐκ τῆς γυναικὸς καὶ διὰ τῆς γυναικὸς, δὲν εἶναι οὔτε περιττός, οὔτε περιεργός ὁ ζῆλος τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν πρὸς μόρφωσιν αὐτῆς.

Πόσαι ὅμως, Κυρίαι καὶ Κύριοι, παραδοξολογίαι δὲν ἐλέγησαν περὶ τῆς γυναικὸς καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἐπιχρόνων καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἀναγκασώ-

μεναι λέγονται καὶ συνεχῶς μνημονεύονται; Πόσα ἀποφθέγματα ἀντιφατικὰ πρὸς ἄλληλα καὶ ἀναιρετικὰ πρὸς ἑαυτὰ δὲν εἶναι γεγραμμένα περὶ γυναικός; — «Ἡ γυνὴ εἶναι καταστροφή τοῦ οἴκου» — ἡ γυνὴ εἶναι ἡ χαρὰ καὶ ἡ σωτηρία τοῦ οἴκου. — Ἡ γυνὴ εἶναι ὁ κακὸς δαίμων τοῦ οἴκου — ἡ γυνὴ εἶναι ὁ ἄγγελος τοῦ οἴκου. — Καὶ αὐτοὶ οἱ φιλόσοφοι δὲν ἔκριναν ἀνάξιον νὰ ἀδολεσχῆσωσι περὶ τῆς γυναικός. — «Γυνὴ χρηστή, λέγει εἰς, πηδάλιον ἐστ' οἰκίας — καὶ ἐσθλῆς γυναικὸς ἐπιτυχεῖν οὐ ῥάδιον». «Κακὸν αἱ γυναῖκες, φωνάζει ἕτερος, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἔστιν εὑρεῖν οἶκον ἄνευ κακοῦ». «Ἴσον λεαίνης καὶ γυναικὸς ὠμότης, λέγει τις, — γυναικὸς ἐσθλῆς ἐστὶ σῶζειν οἰκίαν», ἐπιφωνεῖ ἄλλος. Ὁλόκληρον βιβλίον, Κυρίαι καὶ Κύριοι, ἠδύνατό τις νὰ σχηματίσῃ ἐκ τῶν γνωμῶν τούτων, ἐὰν ἤθελεν ἔχει τὴν ὑπομονὴν νὰ πράξῃ τὸ ἄχαρι καὶ ἀτερπὲς τοῦτο ἔργον.

Καὶ ὅμως τί ἀποδεικνύουσι τὰ ἀντιφατικὰ ταῦτα περὶ γυναικὸς ἀποφθέγματα; Καὶ τί ἄλλο, ἢ ὅτι ἡ γυνὴ εἶναι ἄλλοτε μὲν κακόν, ἄλλοτε δὲ καλόν; Καὶ καλόν μὲν εἶναι ἡ γυνὴ ἐκείνη, ἣτις ηὐτύχησε νὰ τύχῃ καλῆς ἀγωγῆς καὶ παιδεύσεως, κακὸν δὲ ἡ μηδεμιᾶς τυχοῦσα ἀγωγῆς, ἢ τυχοῦσα μὲν τοιαύτης, ἀλλ' ἀμελοῦς καὶ διαστρόφου ἀπὸ τῆς τρυφερωτάτης ἡλικίας. Ἴνα λοιπὸν τὸ κοράσιον καταστῆ ὅτι δύναται καὶ πρέπει νὰ ἦναι, τουτέστι ἡ τιμὴ τοῦ φύλου τῆς καὶ τὸ ἀγλάισμα τοῦ πατρικοῦ καὶ συζυγικοῦ οἴκου,

πρέπει νά παιδαγωγηθῆ ἐν καιρῷ, ἤτοι ἐξ ἀπαλῶν κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον ὀνύχων. Τοῦτο ἦν τὸ θέμα τῆς πρώτης μου ὁμιλίας καὶ τοῦτο διαφοροτρόπως σήμερον προσπαθοῦμεν νά καταστήσωμεν φανερόν. Ἄν δὲ δὲν διαφυλάττομεν ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἡμῶν ταύταις ἐπιστημονικὴν τάξιν καὶ ἀκριβείαν, αἴτιον τούτου εἶναι, διότι θέλομεν νά μὴ καταστήσωμεν ξηρὰν τὴν παιδαγωγικὴν ταύτην ὕλην, ἣν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου διαχειριζόμεθα καὶ διὰ τοῦτο ζητοῦμεν παρ' ἡμῶν τῶν εὐμενῶς ἀκροωμένων μου συγγνώμην.

Ἐν τῇ προηγουμένῃ ὁμιλίᾳ ἤλεγξα τοὺς γονεῖς ἐκείνους, οἵτινες, οὐδεμίαν λαμβάνουσι φροντίδα ἀπ' αὐτῶν ἔτι τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου, ὅπως ἐθίζωσιν αὐτὸ εἰς τὸ καλόν, τὸ πρόπον καὶ ἀρμόζον». Ἐμέμφθη δ' αὐτοῖς, ὅτι ἕνεκα τῆς κακῶς ἐννοουμένης φιλοστοργίας των δεικνύουσι ἀδυναμίαν ἐν τῇ ἀνατροφῇ τοῦ κορασίου αὐτῶν, καὶ γίνονται αἷτιοι νά καταστήσωσιν αὐτὸ ἰδιότροπον, ὀργίλον καὶ τυραννικόν». Καὶ τρώντι ἀπὸ τῆς τρυφερωτάτης τοῦ κορασίου ἡλικίας βλαστάνουσι καὶ αὐξάνουσι δύο μικρὰ παράσιτα φυτὰ, τὰ ὅποια, ὡς ὁ κισσὸς ἐπὶ τοῦ τρυφεροῦ κορμοῦ δένδρου, εὐρίσκοντα γῆν παρθένον καὶ ἔδαφος γόνιμον καὶ εὐφορον, συναυξάνουσι μετ' αὐτοῦ ῥίπτοντα βλαστοὺς μεγάλους καὶ κλάδους εὐμήκεις, καὶ ἐναγκαλιζονται τότε σῶμα καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ ἀπκλοῦ ἐκείνου ὄντος. Τούτων δὲ τὸ μὲν ἐν ἀναφαίνεται ὡς ἐπιθυμία τοῦ κορασίου ἓνα πρᾶττη

κατὰ τὴν ἰδίαν θέλησιν καὶ ὡς ἐκδήλωσις ἀντιστάσεως κατὰ τοῦ θέλοντος νά ἐμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιθυμίας του· τοῦτο δὲ τὸ παράσιτον φυτὸν καλοῦμεν ἀπάθειαν. Τὸ δ' ἄλλο, τὸ ὅποιον ἀρέσκει καὶ πολλοῖς τῶν γονεῶν ὡς ἐνδεικτικὸν πνεύματος, εἶναι ὁ λεπτὸς ἐκείνος καὶ ἐπιτετηθευμένος τρόπος, τὸ προσπεποιημένον ἐκεῖνο μειδιάμα καὶ ἡ χάρις. δι' ἧς ζητεῖ νά ὑποκρύψῃ τὸ κοράσιον, τί αἰσθάνεται καὶ φρονεῖ, καὶ τοῦτο καλοῦμεν προσποίησην καὶ ψεῦδος.

Ἡ ἀπειθεια φαίνεται κατὰ πρῶτον ἐν τῷ κορασίῳ καὶ πηγάζει ἐκ τῆς ἐπιθυμίας, ἣν αὐτὸ ἔχει νά πρᾶττη πᾶν τὸ ἀρέσκον αὐτῷ χωρὶς νά λαμβάνῃ ἐν ὄψει, ἂν διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀνησυχῇ ἢ εὐχαριστῇ τοὺς ἄλλους. Κυρίως δ' εἰπεῖν, τὸ ὠραῖον τοῦτο καὶ ξανθὸν κοράσιον κινδυνεύει νά ἦναι κατὰ βάθος ἐγωϊστικόν. Εἰς τὰς ἀποπείρας τοῦ νά ἀντισταθῶμεν εἰς τὰς ἰδιοτροπίας αὐτοῦ, ὁ μικρὸς οὗτος τύραννος κλαίει, ἀνθίσταται, κτυπᾷ τοὺς πόδας κινεῖ τὰς χεῖράς του καὶ ἀπειθεῖ.

B.

ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΣΕΩΣ.

(συνέχ. ἴδ. φύλλ. 8, σελ. 259).

Α'. ΤΜΗΜΑ.

Ἐπειδὴ τὰ παιδιά ἔχουσιν ἤδη ἀναγνώσει τὸ περὶ ἵππου ἀνάγνωσμα, ὁ διδάσκαλος θά μνημονεύσῃ κατὰ

πρῶτον τούτου τοῦ ἀναγνωστικοῦ μαθήματος καὶ θὰ ἐρωτήσῃ τοὺς μαθητὰς, τί γνωρίζουσι περὶ τοῦ ζώου τούτου.

Β'. ΤΜΗΜΑ.

Περιγραφή τοῦ ζώου (κατὰ ξυλογλυπτικὸν ἀπεικόνισμα). Ὁ ἵππος εἶναι τὸ μέγιστον καὶ κάλλιστον τῶν κατοικιδίων ζώων· εἶναι μείζων καὶ καλλίων ἢ ὁ ὄνος καὶ ὁ βοῦς. Τὰ διάφορα μέρη τοῦ σώματος: ἡ κεφαλὴ ἐπιμήκης, ὁ τράχηλος τοξοειδῆς καὶ ἰσχυρὸς· κεκομημένος ὑπὸ χαιτίης· τὸ σῶμα στοργγύλλον, κεκαλυμμένον ἐκ τριχῶς βραχυτάτης· ἡ οὐρὰ μακρὰ καὶ λίαν ἐπαρκῆς· οἱ πόδες εὐστροφοί, λεπτοί καὶ ὠπλισμένοι δι' ὀπλῶν· ἡ ὀπλὴ φέρει πέταλον.

Τὸ χρῶμα· ὁ ἵππος εἶναι μέλας, φακίος, πυρρόθριξ (ξανθοκόκκινος).

Φωνή· ὁ ἵππος χρεμετίζει·—δεικνύει ἐνίοτε τὴν ἀνυπομονησίαν του, σκάπτει τὴν γῆν μὲ τοὺς πόδας του.

Τροφή. Τρώγει χλόην, τριφύλλιον, χόρτον (ξηρόν), ἄχυρον, ἄρτον. — Ἴππος καλῶς τρεφόμενος καὶ καλῶς ἐπιμελούμενος ἔχει τὴν τρίχα λαμπράν· οἱ ἄλλοι ἔχουσι τὴν τρίχα ἀνώμαλον καὶ ὀρθήν.

Χρησιμότης. Δύναται νὰ τρέχῃ, νὰ σύρῃ, νὰ φέρῃ. —Τὸ ἐφιππεῖον, ἡ σκευὴ (τὰ λωρία κ.τ.λ.), ὁ χαλινός, ὁ φιμός.—Βαδίζει βάδην, καλπάζει, τριποδίζει.

Νοσησύνη. Γνωρίζει τὴν φωνὴν τοῦ κυρίου του, ἀναγνωρίζει τὴν ὁδὸν καὶ τὸν σταῦλον.

Γ'. ΤΜΗΜΑ.

Ὁ ἵππος εἶναι τὸ μέγιστον τῶν κατοικιδίων ζώων· ποῖον εἶναι τὸ ἐλάχιστον; — Ποῖον ἄλλο ζῶον ἔχει ἐπίσης ἓνα μόνον ὄνυχον (ὀπλήν) εἰς ἕκαστον πόδα; — Καὶ ἡ δάμαλις, τὸ πρόβατον, ὁ χοῖρος; — Διατί πεταλώνουσι τὸν ἵππον; Τίς πεταλώνει αὐτόν; Πεταλώνουσι καὶ ἄλλα ζῶα; — Ποῖα ἄλλα ζῶα μεταχειρίζομεθα, ἵνα φέρωσι φορτία, καὶ σύρωσι τὴν ἄμαξαν, καὶ τὸ ἄροτρον; — Ὁ ἵππος εἶναι νοήμων· τίνα ἄλλα ζῶα εἶναι ὡσαύτως νοήμονα;

Δ'. ΤΜΗΜΑ.

Ἀνακεφαλαίωσις τῆς περιγραφῆς.

Ε'. ΤΜΗΜΑ.

Περιγραφή τοῦ ἵππου χωρὶς νὰ βλέπῃ ὁ μαθητὴς τὴν εἰκόνα. — Μαθητὴς διηγηθῆτω διὰ τίνος τρόπου σάττουσι (σαμαρώνουσι) καὶ διευθύνουσι τὸν ἵππον. — Ἀπαριθμησις τῶν γνωστῶν ζώων τὰ ὅποια ἀνήκουσιν εἰς τὰ μορῶδηλα, ὡς καὶ ὅσα ἀνήκουσιν εἰς τὰ διχαλωτά.

Μεταβῶμεν ἤδη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν.

Μεθ' ὁμοίαν τινὰ προπαρασκευὴν ὁ μαθητὴς θέλει δυναθῆ νὰ ἐννοήσῃ τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἀνάγνωσμα ἄνευ δυσκολίας. Ὑπάρχουσι λέξεις τινές, ἃς ὁ μαθητὴς οὐπω εἶδεν καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰς ἀναγνώσῃ κατὰ πρῶτον μόνος. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν λέξεων τούτων δύ-

ναται νὰ γίνηται κατὰ πρῶτον ἐν αὐτῷ τῷ βιβλίῳ ἢ ἐὰν τὸ σχολεῖον κέκτηται συλλογὴν τινὰ κινήτων γραμμάτων, διὰ μέσου τούτων. Εἶτα μεταβαίνουσι εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς περικοπῆς. Πάντες οἱ μαθηταὶ πρέπει νὰ ἀκολουθῶσι διὰ τοῦ δακτύλου. Γνωρίζομεν πολλοὺς τῶν διδασκάλων, οἵτινες ποιοῦσι τοὺς μαθητὰς ὅλους ὁμοῦ νὰ ἀναγνώσκωσι κατὰ πρῶτον ἓνα παράγραφον, ἔπειτα ἓνα μαθητὴν χωριστὰ, καλοῦντες πρὸς τοῦτο συγχρότερον ἓνα τῶν ἀσθενεστέρων. Ἐν τούτοις, οὐσῶν τῶν φράσεων ἱκανῶς εὐκαταλήπτων, δύναται ὁ διδάσκαλος νὰ τάξῃ ἀσθενῆ τινὰ μαθητὴν νὰ ἀναγνώσῃ τὴν 3ην λέξιν π.χ. τοῦ πρώτου σοίχου τῆς παραγράφου, τὴν 1ην, τὴν 3ην λέξιν τοῦ 2ου σοίχου, κ.τ.λ. — ὅταν ὁ μαθητὴς διατάξῃ βλέπων λέξιν δυσκολωτέραν, τότε, δύναται ὁ διδάσκαλος νὰ βάλῃ αὐτὸν νὰ χωρίσῃ τὴν λέξιν αὐτὴν εἰς συλλαβάς, κ.τ.λ. Παρέργως δὲ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ μαθητοῦ εἰς τὰ σημεῖα τῆς στίξεως.

Μετὰ τοῦτο ὁ διδάσκαλος ἐρωτᾷ τοὺς μαθητὰς περὶ τοῦ ἀναγνωσθέντος τεμαχίου. Τοῦτο δὲ εἶναι ὑποχρεωτικὸν εἰς τοὺς μᾶλλον ἡλικιωμένους τῶν μαθητῶν, ἀλλ' ἐνταῦθα πρόκειται περὶ παιδιῶν 8 μέχρις 9 ἐτῶν.

Τῷ μαθήματι τῆς ἀναγνώσεως συνάπτεται τὸ τῆς γραφῆς ἐπὶ τοῦ ἀβακίου (ἀλλ' οὐχι ὡς μάθημα καλλιγραφίας, ἀλλ' ὡς μάθημα προπαρασκευαστικὸν εἰς τὰ μαθήματα τῆς γλώσσης): ἀσκήσεις ὀρθογραφικαὶ καὶ γραμματικαί. Δύναται δ' ὁ διδάσκαλος νὰ καταστήσῃ ποι-

κίλας ταύτας τὰς ἀσκήσεις. Κατὰ πρῶτον δύναται νὰ κάμῃ ἐκλογὴν λέξεων ὀλίγων γνωστῶν, ἢ ὧν ἡ ὀρθογραφία παρουσιάζει δυσκολίαν τινά· δύναται τις νὰ γράφῃ αὐτάς ἐπὶ τοῦ σανιδιοπίνακος, νὰ ἀντιγράψῃ, νὰ συλλαβίσῃ, ἐὰν εἰσῆχθη ἤδη ὁ συλλαβισμὸς—ὡσαύτως νὰ συλλαβίσῃ αὐτάς ἀπὸ μνήμης, ἀφοῦ πρότερον ἐξελίψῃ αὐτάς. Ἡ ὄρασις ἔχει μεγίστην ἐπιρροὴν κατὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν· ἡ ὀρθογραφία δὲν εἶναι μόνον παρὰ γόμενον τῆς σκέψεως, ἀλλὰ καὶ ἔργον συνηθείας. Δὲν πρέπει νὰ λοιπὸν νὰ παρουσιάζῃ τις εἰς τὸν μαθητὴν λέξιν κακῶς γεγραμμένην, διότι βραδύτερον ἢ ψευδῆς αὕτη ἀπεικόνισις δύναται νὰ ἀναπαρασταθῇ εἰς τὸ πνεῦμα.—Πρέπει ὁ διδάσκαλος νὰ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ μαθητοῦ ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων (λέξεων ἐχουσῶν τὴν αὐτὴν μὲν προφορὰν, διάφορον δὲ σημασίαν) ὡς ὑπότροφος, ἰππότροφος, θες, ὦς, ὄρος, ὄρος κ. τ. λ., ἢ νὰ κατατάξῃ ἐν ἰδίᾳ στήλῃ τὰς λέξεις τὰς ἐχούσας διπλοῦν τ, λ, π, μ, ν, κ. τ. λ., Καίρὸς ὡσαύτως εἶναι τότε τὸ κατατάσσειν ἐν ἰδίᾳ στήλῃ τὰ ἀρσενικά οὐσιαστικά, τὰ θηλυκὰ εἴτε διὰ ζώσης, εἴτε διὰ γραφῆς.

Ἐν τέλει τῶν ἀσκήσεων τούτων ὁ διδάσκαλος ὑπαγορεύει ἢ αὐτὴν τὴν περικοπὴν, ἢ περιλήψιν μόνον αὐτῆς.—Ὡς ἀσκησὴν προπαρασκευαστικὴν πρὸς τὴν σύνθεσιν δύναται νὰ μεταχειρισθῇ ὀρίζων εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ συλλέγωσι φράσεις, ἃς ἔπειτα γράψουσι· δύναται ὁ διδάσκαλος προσέτι νὰ κάμῃ τοὺς μαθητὰς νὰ λέγωσι πῶς, τὰ πράγματα εἰσὶν ὀνομασμένα ἐν τῷ ἀναγνωσθέντι.

τεμαχίῳ· ἡ χαιτή, ἡ κεφαλὴ τοῦ ἵππου, τὸ ἐφίππιον, ὁ χαλινός, ὁ σταῦλος, τὸ ἄχυρον, τὸ ἄλευρον κ. τ. λ.

Παρέστημεν πολλάκις εἰς μάθημα ἀναγνώσεως, ὅπου ὁ διδάσκαλος μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς περικοπῆς, ὑπέγόρευσεν αὐτὴν ἐμμέτρως οὕτως εἶπειν. Τὸ ὄλον ἐγένετο μετὰ τελειότητος. Βλέπετε τὴν πρῶτην λέξιν;—Κάρουε, συλλαβίσον αὐτήν. — Γράψατε αὐτήν. — Ἡ δευτέρα λέξις.—Ἄννα, συλλαβίσον αὐτήν. — Γράψον αὐτήν.—Ἐπειτα, ἀντὶ νέας διαταγῆς, μικρὸς κρότος δείκτου ἐπηκολούθει σημαίνων, παρατηρήσατε τὴν ἀκόλουθον λέξιν.—Ἐπειτα ἐν ὄνομα, Ἰούλιε, καὶ ὁ Ἰούλιος συλλαβίζει· διπλοῦς κρότος τοῦ δείκτου δηλοῦ, γράψατε κ. τ. λ. Ἦν ἀληθῶς ὠραῖον τὸ θέαμα τῆς τάξεως καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν παραγγελλομένων παρ' ὀλοκλήρου τοῦ τμήματος.

B.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΛΦΟΡΙΣΜΟΙ

ΤΟΥ ΦΡΟΙΒΕΛΟΥ (FROEBEL).

Φριδερίκος Froebel, ὁ ἰδρυτὴς τῶν παιδικῶν κήπων, ἔθετο τὰς ἐξῆς ἀρχάς, αἰτινες σηματοῦναι τὴν κυρίαν βάσιν τοῦ παιδαγωγικοῦ του συστήματος.

1ον. Δὲν δύναται τις νὰ εἰσπαύῃ εἰς τῶν νοῦν τοῦ

παιδίου πᾶν ὅ,τι βούλεται καὶ νὰ διαπλάσῃ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, οὕτως εἰπεῖν, ἐσωτερικῶς, δύναται ὁμως νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοῦ νοῦ αὐτοῦ τὸ ἐν αὐτῷ τεθειμένον καὶ ἐξαγάγῃ διὰ τῆς διδασκαλίας.

2ον. Τὸ κύριον μέσον πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν πνευματικῶν προδιαθέσεων τοῦ παιδίου εἶνε ἡ ἐνεργητικότητα.

3ον. Τὸ ἐνστικτον τῆς ἐνεργητικότητος τοῦ παιδὸς εἶναι ὡσαύτως καὶ ἐνστικτον τῆς διαμορφώσεως αὐτοῦ. φανεροῦται δὲ διὰ τῆς ἐπιθυμίας, ἣν ἔχει ὁ παῖς τοῦ σκάπτει τὴν γῆν.

4ον. Φανεροῦται πρὸς τούτοις καὶ διὰ τῆς ἐπιθυμίας, ἣν ὁ παῖς ἔχει τοῦ ποικίλλειν καὶ διαμορφοῦν τὰ ἀντικείμενα.

5ον. Τὸ ἐνστικτον τοῦ καλοῦ τῆς τέχνης ἐνυπάρχει εἰς τὴν φύσιν τοῦ παιδίου.

6ον. Ἄλλη ἀνάγκη ἐνυπάρχουσα εἰς τὸ παιδίον εἶναι ἡ περιεργία καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ μαθάνειν.

7ον. Ἡ κοινωνικότης ἦτοι ἡ ἐπιθυμία, ἣν ὁ παῖς ἔχει τῆς μετὰ τῶν ἄλλων ἀναστροφῆς, ἔγκειται τῆ φύσει τοῦ παιδίου.

8ον. Τὸ θρησκευτικὸν αἰσθημα εἶναι ὡσαύτως, μία τῶν χρειῶν τοῦ παιδίου.

Πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐνστικτικῶν τούτων καὶ τῶν χρειῶν τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐπενόησεν ὁ **Eroebel** τὰς παιδιὰς, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ κύριον μέρος τοῦ παιδαγωγικοῦ του συστήματος. Ἄλλ' ὁ ὄργανισμὸς τῶν παιδικῶν κήπων (**Kindergarten—jardins d'enfants**) ἀπαιτεῖ

ἀναγκαίως κήπον ἐν τῷ σχολείῳ. *Παιδικὸς κήπος* ἀνευ κήπου εἶνέ τι ἀκατάληπτον καὶ παράλογον! Ὅνομάσατε αὐτὸν κάλλιον *νηπιαγωγεῖον*, ἀλλ' ὄχι *κήπον παιδικόν*.

Ὁ πρῶτος σκαπανεὺς τῶν νεωτέρων χρόνων καὶ τῶν κλασικῶν ἐν Ἰταλίᾳ σπουδῶν ἐγένετο ὁ Δάντης γεννηθεὶς ἐν Φλωρεντίᾳ τῇ 15 Μαΐου τοῦ 1265. Εἶχε μελετήσῃ δοκίμους τινὰς Ῥωμαίους ποιητὰς καὶ μάλιστα τὸν Ὀράτιον καὶ Βιργίλιον, αἱ ὅποιοι ἐπέδρασαν σπουδαίως ἐπὶ τοῦ φιλολογικοῦ αὐτοῦ πνεύματος. Ὁ Βιργίλιος μετὰ τῶν ἄλλων ἦν ὁ ὀδηγὸς αὐτοῦ ἐν τῇ ποιήσει τῆς *Κολάσεως* καὶ τοῦ *Καθαρτηρίου*. Δι' αὐτῶν τῶν δύο ποιημάτων του καὶ τῆς θείας *Κωμωδίας* ἐνισχύθησαν αἱ κλασικαὶ σπουδαί, αἵτινες τότε εἶχον παραμεληθῆ. Ὁ Δάντης ἔγραψε τὴν θείαν *κωμωδίαν* εἰς ἰταλικὴν γλῶσσαν, ἐν ἣ ὑπῆρχον γεγραμμένα δοκίμια μόνον τινὰ φιλολογικὰ ἐν τῇ Σικελικῇ αὐτῆ τῶν Χοχενστάουφεν ἐπὶ Φραγκίστου τοῦ Βου. Ἐν τῇ θείᾳ *Κωμωδίᾳ* ὁ Δάντης φαίνεται χορηγὸς ἐθνικῆς Ἰταλικῆς γλώσσης. Βραδύτερον ἔγραψε σύγγραμμα, ἐν ᾧ

ΠΕΡΙ ΔΑΝΤΟΥ.

Ὁ πρῶτος σκαπανεὺς τῶν νεωτέρων χρόνων καὶ τῶν κλασικῶν ἐν Ἰταλίᾳ σπουδῶν ἐγένετο ὁ Δάντης γεννηθεὶς ἐν Φλωρεντίᾳ τῇ 15 Μαΐου τοῦ 1265. Εἶχε μελετήσῃ δοκίμους τινὰς Ῥωμαίους ποιητὰς καὶ μάλιστα τὸν Ὀράτιον καὶ Βιργίλιον, αἱ ὅποιοι ἐπέδρασαν σπουδαίως ἐπὶ τοῦ φιλολογικοῦ αὐτοῦ πνεύματος. Ὁ Βιργίλιος μετὰ τῶν ἄλλων ἦν ὁ ὀδηγὸς αὐτοῦ ἐν τῇ ποιήσει τῆς *Κολάσεως* καὶ τοῦ *Καθαρτηρίου*. Δι' αὐτῶν τῶν δύο ποιημάτων του καὶ τῆς θείας *Κωμωδίας* ἐνισχύθησαν αἱ κλασικαὶ σπουδαί, αἵτινες τότε εἶχον παραμεληθῆ. Ὁ Δάντης ἔγραψε τὴν θείαν *κωμωδίαν* εἰς ἰταλικὴν γλῶσσαν, ἐν ἣ ὑπῆρχον γεγραμμένα δοκίμια μόνον τινὰ φιλολογικὰ ἐν τῇ Σικελικῇ αὐτῆ τῶν Χοχενστάουφεν ἐπὶ Φραγκίστου τοῦ Βου. Ἐν τῇ θείᾳ *Κωμωδίᾳ* ὁ Δάντης φαίνεται χορηγὸς ἐθνικῆς Ἰταλικῆς γλώσσης. Βραδύτερον ἔγραψε σύγγραμμα, ἐν ᾧ

ἐκτίθησι τοὺς λόγους, οἵτινες ὤθησαν αὐτὸν νὰ σχηματίσῃ Ἰταλικὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν καὶ διαχωρίζει σαφῶς τὴν σπουδὴν τῆς Ἰταλικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης. Ἡ Ἰταλική, λέγει, πρέπει νὰ καταστῇ ἡ γλῶσσα τοῦ ἔθνους καὶ ἡ λατινικὴ τοῦ σχολείου. Ὡς βάσις δὲ πρὸς σπουδὴν τῆς λατινικῆς πρέπει νὰ χρησιμεύωσιν οἱ δόκιμοι τῶν λατίνων συγγραφέων.

B.

ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑΙ.

Ἡ Ἀγγλίς, ἡ Κυρία Βίρντ, ἐπισκεφθεῖσα τὴν Ἰαπωνίαν τὸ 1878 καὶ 1879 ἐδημοσίευσεν ἐκτενῆ περιγραφὴν αὐτῆς, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν τὰς δε τὰς διαφερούσας ἡμῖν περὶ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου πληροφορίας.

«Τὴν ἴσην ὥραν τῆς πρωίας ἀκούει τις τὸν κρότον τυμπάνου καλοῦντος τοὺς παῖδας εἰς τὸ σχολεῖον. Τὸ κτίριον τοῦ σχολείου δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς οἶόν δήποτε τῶν ἡμετέρων· τοσοῦτῳ δὲ Εὐρωπαϊκῆι ἐκεῖ τὸ σχολεῖον, ὥστε οἱ μαθηταὶ ἐφάνησαν εἰς ἐμὲ δυσηρηστημένοι, διότι ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ κάθηνται ἐπὶ τῶν θρανίων ἔμπροσθεν τῶν γραφείων των, ἀντὶ κατὰ τὸ ἔθιμον τῆς χώρας νὰ συνέρχωνται εἰς ὁμίλους. Τὰ ἐπιπλα εἶνε κάλλιστα καὶ ὠραιότατοι γεωγραφικοὶ πίνακες ἐπικρέμονται ἐκ τῶν τοίχων. Ὁ δι-

δάσκαλος, εἰκοσαετῆς περίπου τὴν ἡλικίαν, ἐχρῆτο τῷ μέλανι πίνακι μετὰ πολλῆς εὐχερείας ἐρωτῶν τοὺς μαθητὰς μετὰ μεγάλης ταχύτητος. Ὁ ἀκριβέστερον πάντων τῶν ἄλλων ἀποκριθεὶς ἐτίθετο εἰς τὴν πρώτην θέσιν, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν. Ἡ πειθαρχία εἶνε ἡ βάσις τῆς ἐν Ἰαπωνίᾳ κοινωνικῆς τάξεως· τῶν παιδῶν εἰθισμένων εἰς τυφλὴν ὑπακοὴν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, ὁ διδάσκαλος οὐδένα ἔχει κόπον νὰ τηρήσῃ τὴν ἡσυχίαν, τὴν προσοχὴν καὶ τὴν εὐπειθειαν. Τοσοῦτῳ δὲ ἀπησχολημένοι ἦσαν οἱ μικροὶ οὗτοι παῖδες εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τοσοῦτῳ προσεῖχον ἐν τοῖς βιβλίοις των, ὥστε ἡ ἐπίσκεψις ξένου, πρᾶγμα σπάνιον, οὐδόλως ἐτάραξεν αὐτούς. Ἡ διδασκαλία τῶν μικρῶν παιδῶν συνίστατο κυρίως εἰς πραγματογνωστικὰ ἀντικείμενα· οἱ ἀνωτέρων ἡλικίαν ἔχοντες ἀνεγίνωσκον ἐγχειρίδια ἱστορίας καὶ γεωγραφίας γεγωνυῖα τῇ φωνῇ καὶ διὰ τρόπου ἀπαρέσκοντος εἰς Εὐρωπαῖον. Διδάσκουσιν ὡσαύτως ἐκεῖ καὶ τὰ στοιχεῖα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.

Αἱ ποιναὶ συνίσταντο ἄλλοτε εἰς βραβδισμοὺς ἐπὶ τῆς κνήμης διὰ λεπτῆς ῥάβδου, ἢ εἰς ἐλαφρὰν ἐγκαυσιν γινομένην διὰ τῆς ἀκρας δείκτου, (τούτῳ τῷ εἶδει τῆς ποινῆς χρῶνται κατ' οἶκον), ἀλλ' ὁ διδάσκαλος μοι εἶπεν, ὅτι νῦν ἐπιτετραμμένη ποινὴ εἶνε ἡ φυλάκισις· τὸ ἔθος παρ' ἡμῖν τοῦ χορηγεῖν πρόσθετον ἐργασίαν εἰς τοὺς μαθητὰς πρὸς τιμωρίαν χλευάζεται παρ' αὐτῶν· ἐλθούσης τῆς μεσημβρίας, τὰ μὲν ἄρρενα ἀφ' ἐνὸς χωριστῶν, καὶ τὰ κοράσια ἀφ' ἐτέρου, ἡσύχως ἐπιστρέφουσιν εἰς τοὺς οἴκους των.»

B.

ΠΕΡΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΩΝ ΜΥΘΩΝ.

Όταν τὰ παιδιά καταστῶσιν νὰ διακρίνωσι τὰ γράμματα, συνάπτωσιν αὐτὰ εἰς συλλαβάς καὶ ἀναγνώσκωσι κατὰ τὴν μέθοδον τὴν ἐν χρήσει νῦν ἐν τοῖς διδασκαλείοις, ὡς πρῶτον βιβλίον ἀναγνώσεως ἔστω συλλογὴ ἐκλεκτῶν παραμυθίων καὶ μύθων καὶ ποιημάτων ἐχόντων ὅλως διδακτικὸν καὶ ἠθικὸν χαρακτῆρα. Κατὰ τοιοῦτον σύστημα εἶναι συντεταγμένα τὰ πλείστα τῶν Γερμανῶν καὶ Ἑλβετῶν ἀναγνωστικὰ βιβλία, καὶ πανθομολογουμένη εἶναι ἡ ὠφέλεια ἢ ἐκ τῶν τοιούτων παραγομένη εἰς τοὺς παῖδας.

Ἡ τοιαύτη δὲ χρῆσις ἀναγνωσμάτων μύθων καὶ διδακτικῶν ποιημάτων δὲν εἶναι νέα, οὐδὲ τῶν Ἑλβετῶν καὶ Γερμανῶν παιδαγωγῶν ἐφευρέσις· οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων καὶ αὐτοὶ οἱ ἑλληνισταὶ καὶ οἱ βυζαντινοὶ εἶχον συλλογὰς τοιαύτας, δι' ὧν ἐδάσκαλον τοὺς παῖδας τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς γλώσσης καὶ διεμέρφωνον τὸ ἦθος αὐτῶν.¹

Τοιούτων ἀναγνωσμάτων πρωτοτύπων στερούμεθα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ. Ἄλλ' ἡ ἔλλειψις πρωτοτύπων τοιούτων συλλογῶν δὲν εἶναι σπουδαία, διότι ἔχομεν

¹ . . . μύθους οὐκ ἀνεπιτηδείους πρὸς βιωτικὴν παιδείαν καὶ νέαν ἀγωγὴν, νοθετικούς δὲ καὶ ὠφελιμωτάτους κτλ. (Fabualac Romanenses ἐκδ. Ehenhart I σελ. 306.

εὐτυχῶς πηγὴν ἀκένωτον τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας μυθοποιούς καὶ μάλιστα τὸν Αἰσώπον, οὗ μεταφράσεις εἰς πεζὸν ποιητικὸν λόγον ὑπάρχουσι καὶ παρ' ἡμῖν. Αἱ συλλογαὶ δηλ. τῶν Κυρίων Μωραΐτου, Πουλίου καὶ Σακελλαρίου εἶναι ἀξιόλογοι πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν καὶ ταύτας συνιστῶμεν τοῖς διδασκάλοις. Οἱ μυθογράφοι καὶ οἱ ποιηταὶ ὑπῆρξαν πάντοτε οἱ παιδαγωγοὶ καὶ διδάσκαλοι τοῦ λαοῦ, αὐτοῖς δὲ ὀφείλεται ἡ χάρις ὅτι παρέχουσι τῇ νεότητι τὴν πρώτην ὕλην ἠθικῆς διδασκαλίας καὶ μορφώσεως ἐνισχύοντες σῆμα καὶ τὴν φαντασίαν, κλίσιν δὲ πρὸς τὰ καλὰ καὶ ὑψηλὰ καὶ γενναῖα ἐμβάλλοντες εἰς τὰς ψυχὰς τῶν παιδῶν. Τούτου δ' ἔνεκα τὸ ψάλλειν καὶ ποιεῖν ἦτο ταυτόσημον σχεδὸν παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ τὸ διδάσκειν. Ὁ πατὴρ τοῦ Ὀμήρου Φήμιος ἐγένετο διδάσκαλος ἐν Σμύρνῃ, ὡς οἱ ὕστερον εἶπον, καὶ ὁ χωλὸς Τυρταῖος ἦν γραμματοδιδάσκαλος ἐν Ἀθήναις. Καθόλου δ' εἰπεῖν οἱ ποιηταὶ ἦσαν οὕτως εἰπεῖν διδάσκαλοι τοῦ λαοῦ, ἀπ' ἀρχαιοτάτων δὲ τῶν χρόνων ἀνέδειξε τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος τοὺς γνωμικούς ποιητάς, θεωρουμένους ὡς διδασκάλους τῆς ἠθικῆς καὶ τοὺς δραματικούς ὕστερον, διδασκάλους τοῦ ἔθνους καὶ παραστάτας τοῦ λαοῦ κληθέντας.¹ Ἡ διδασκαλία μάλιστα τῶν Αἰσωπειῶν μύθων καὶ ποιημάτων

¹ Ἰσοκράτ. πρὸς Νικ. ἐν ἀρχῇ. — Δίων Χρυσόστ. I σελ. 131 κτλ.

εἶχε πλὴν τοῦ ἀνωτέρου μνημονευθέντος σκοποῦ καὶ τὴν μνήμην τῶν μαθητῶν νὰ ἐνισχύσῃ.¹

Τὸν διπλοῦν δὲ τοῦτον σκοπὸν καὶ οἱ δημοδιδασκάλου προτιθέμενοι, χρεῖα πλὴν τῶν πρακτικῶν γνώσεων, ἅς πρέπει νὰ διδάσκωσιν ἐνώρως τοὺς παῖδας, ἵνα καταστήσωσιν ἱκανοὺς πρὸς τὸν βίον, καὶ τοιαῦτα ἐκ μύθων καὶ ποιημάτων διδακτικῶν ἀναγνώσματα νὰ παρέχωσι, τὰ ὅποια ἐρμηνεύοντες καὶ ἐξηγοῦντες πρότερον σαφῶς καὶ εὐλήπτως, νὰ ὑποχρεῶσιν αὐτοὺς μετὰ ταῦτα νὰ ἀπομνημονεύωσιν καὶ μετὰ τέχνης νὰ ἀπαγγέλλωσι.

Τοιαῦτα δὲ συνιστῶντες τοῖς δημοδιδασκάλου νομίζομεν καλὸν νὰ δημοσιεύωμεν ἐνίοτε ἐν τῇ ἐφημερίδι ἐξ αὐτῶν τῶν μύθων, ὅπως εὐρίσκοντες αὐτοὺς προχειροὺς παρέχωσιν εἰς τοὺς παῖδας πρὸς ἀπομνημόνευσιν.

ΣΗΜ. « Ἡ κατὰ λέξιν ἀπομνημόνευσις ἐπιτρέπεται μόνον εἰς ὠρισμένας περιστάσεις, ἀλλὰ προερμηνευθέντος πάντοτε τοῦ ἀπομνημονευτέου ὑπὸ τοῦ διδασκάλου. Ὁρίζονται δὲ πρὸς ἀπομνημόνευσιν ἐκλεκτὰ τεμάρια τοῦ ἀναγνωστικοῦ ἢ τοῦ διδακτικοῦ βιβλίου ποιήματα, ψαλμοί, καὶ εἴ τι τοιῦτον, ἅτινα δεόν νὰ ἀποστηθίζωνται ἀκριβῶς » Ὁδηγία Δ. Γ. Πετριδου σελ. 33.

¹ Κατεῖχον δὲ οἱ παῖδες πολλὰ τῶν ποιητῶν συγγραφέων καὶ τὴν αὐτὴν Διογένους πᾶσαν τ' ἔφοδον σύντομον πρὸς τὸ εὐμνημόνευτον ἐπήσκει. » (Διογ. Λαερτ. VI. 1, 31).

Ὁ λύκος καὶ τὸ ἀρνί.

Ἐνας λύκος λιμασμένος,
εὖρηκέν ποτε ἀρνάκι,
ὅπου ἔπιν' εἰς ῥυάκι καθαρῶτατον νεράκι,

Πῶς ! τοῦ εἶπε λυσσασμένος,
τόσον νὰ ἀποτολήμῃς τὸ νερόν μου νὰ θολώσῃς ;
τοῦτο τὸ κακούργημά σου ἀκριβὰ θὰ τὸ πληρώσῃς.

Κράτιστε, εἶπε τ' ἀρνάκι,
εἶναι τρόπος νὰ θολώσω ἓνα τέτοιον αὐλάκι ;

Τὸ θολώνεις· καὶ εἰζεύρω, πέρσι πῶς μὲ κατηράσθης.
ὦ ! ἀλλοίμονον, τὸ βλέπω, κράτιστέ μου, ἐλανθᾶσθης,
ἀπεκρίθη τὸ ἀρνίον· εἴμ' ἔφετος γεννημένον,
καὶ τὸ δύστυχον ἀκόμη δὲν εἶμαι ἀποκομμένον.

Ἄν ἐσὺ λοιπὸν δὲν εἶσαι, θεὸς νὰ ᾔῃ ὁ ἀδελφός σου,
εἶμαι μόνον τῆς μητρός μου. Τὸ λοιπὸν κανεὶς δικός σου.
Δὲν μὲ σέβεσθε λοιπὸν διόλου· ἐμὲ πάντα μεταξύ σας,
ὄλοι σας μὲ καταρᾶσθε, σεῖς καὶ οἱ σκύλοι καὶ οἱ βοσκοῖσας.
Τὸ ἤξεύρω, μοῦ τὸ εἶπαν· θὰ σ' ἐκδικηθῶ σκυλίον,
καὶ ἀμέσως τὸ ἀρπάξει,
καὶ τὸ πῆρεν εἰς τὸ δάσος, καὶ ἐκεῖ τὸ θυσιάζει,
καὶ κατέφαγεν ἀσπλάγγῃως ὁ αὐθαίρετος τ' ἀρνίον.

B.

ΠΕΡΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ.

Ἡ διδασκαλία τῆς γεωγραφίας εἶναι εἰσηγμένη εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς πρώτης συστάσεως αὐτοῦ τῆς ἐπὶ τοῦ αὐοιδίμου Κυβερνήτου γενομένης. Μετὰ δὲ τὴν ἔλευσιν τοῦ Α' βασιλέως καὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων ὠρίσθη αὕτη ἐν τῷ νόμῳ τοῦ 1843 ὡς μάθημα οὐχὶ ὑποχρεωτικόν. Ἐδιδάσκετο λοιπὸν ἡ γεωγραφία στοιχειωδῶς εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ παῖδες ἐλάμβανον γνώσεις τινὰς τῆς φυσικῆς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως τῆς γῆς, ἀλλ' ἐδιδάσκετο ἀτελῶς καὶ μηχανικῶς. Καθὼς δηλαδὴ ἡ γραμματικὴ, τὰ ἱερὰ μαθήματα καὶ ἡ ἀριθμητικὴ, οὕτω καὶ ἡ γεωγραφία ἐδιδάσκετο οὐχὶ ὡς μάθημα διεγείρον τὴν παρατήρησιν, τὴν κρίσιν, καὶ προσθέτον γνώσεις ὠφελίμους ἐν τῷ βίῳ, ἀλλ' ὡς ἀπλὴ τις τῆς μνήμης ἄσκησις, ὡς ἀποστήθισις ὀνομάτων μόνον καὶ λέξεων. Ἡ γεωγραφία τότε καὶ νῦν ἐν τοῖς πλείστοις ἡμῶν σχολείοις οὐδὲν ἄλλο ἦτον, ἢ σελίδες πρὸς ἀπομνημόνευσιν, οὐδόλως δ' ἐπενήργει πρὸς ἄσκησιν τοῦ νοῦ καὶ οὐδεμίαν παρῆγε πρακτικὴν ὠφέλειαν.

«Πολλὰ παιδία, καίπερ οὐκ ὀλίγα διατρίψαντα ἐν τῷ σχολείῳ ἔτη, ἔγραφον ὁ Ρουσσώ, δὲν εἶναι ὅμως ἱκανὰ νὰ μεταβῶσι μόνα των εἰς τὰ περίξ, ἢ ἐξ ἐνὸς εἰς ἄλλο μέρος, ἀλλ' ἔχουσι ἀνάγκην ὁδηγοῦ νὰ εὐρωσι τὴν ἐκ Παρισίων εἰς τὸν Ἄγιον Διονύσιον ἄγουσαν.»

«Πολλὰ πρὸς τούτοις τῶν παιδιῶν τούτων ἀποπλανῶνται ἐν τῷ πατρικῷ αὐτῶν κήπῳ, μὴ δυνάμενα νὰ εὐρωσι τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν θύραν».

«Εἰς τὴν ἐρώτησιν δὲ τὴν ἀπευθυνομένην εἰς τοὺς τοιούτους παῖδας «Τί εἶναι ὁ κόσμος;» ἀπαντῶσι συνήθως, «εἶναι σφαῖρα ἐκ χάρτου!».

Αἱ ἐπιπλήξεις τοῦ Ρουσσώ, ἅς ἀπηύθυνεν εἰς τοὺς συγχρόνους αὐτῷ συμπολίτας, ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. Ἡ γεωγραφία κακῶς ἐδιδάσκετο ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Γαλλίας, οὐδὲν δ' ὄφελος προήρχετο ἐξ αὐτῆς, ὡς τοῦτο μαρτυρεῖ ὁ τελευταῖος πρὸς τοὺς Γερμανοὺς πόλεμος καὶ ἰδίως ἡ μάχη τῆς Βουζενβάλης (Buzenval).

Ἄλλὰ καὶ οἱ παῖδες ἡμῶν ἐν τοῖς σχολείοις τὴν γεωγραφίαν διδασκόμενοι τίνα λαμβάνουσι ὠφέλειαν ἐκ τοῦ χρησίμου τούτου μαθήματος; πολλοὶ τῶν μαθητῶν ἀγνοοῦσι νὰ προσδιορίσωσι οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ γεωγραφικοῦ πίνακος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος τὰ 4 αὐτοῦ μέρη, εἶναι δὲ δυσκολώτατον ἔργον εἰς αὐτοὺς νὰ ὑπάγωσι μόνον των εἰς τὰ περίχωρα τῶν Ἀθηνῶν, ἢ τὸ χειρότερον ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην συνοικίαν χωρὶς νὰ ἀπολέσωσι τὴν ὁδόν.

Τίς δὲ ἡ αἰτία τούτου; ὁ Ἑλβετὸς παιδαγωγὸς θεωρεῖ ὡς αἰτίαν τῆς μικρᾶς ὠφελείας τῶν γεωγραφικῶν σπουδῶν «ὅτι περιορίζουσι πολὺ τὰ παιδία εἰς τὰ σημεῖα καὶ δὲν διδάσκουσι αὐτὰ πρότερον νὰ ἐννοῶσιν ἱκανῶς τὰ δι' αὐτῶν παριστάμενα πράγματα». Τί-

θησί δὲ ὁ ἀθάνατος οὗτος παιδαγωγὸς τὸ ὠραῖον τοῦτο κῆξιμα, τὸ ἔχον γενικὴν ἐφάρμογην, «εἰς πᾶν μάθημα τὰ πρὸς παράστασιν σημεῖα μικρὰν ἔχουσιν ἀξίαν, ἄνευ τῆς γνώσεως τῶν πραγμάτων, ἦν τὰ σημεῖα ταῦτα παριστάνουσιν».

Οὕτω λοιπὸν κατὰ τὸν Ῥουσῶ καὶ τοὺς νεωτέρους παιδαγωγούς ἡ ἰδέα καὶ ἡ γνῶσις τῶν πραγμάτων τῶν εἰκονιζομένων ἐν τῷ γεωγραφικῷ χάρτη εἶναι τὸ σπουδαιότατον μέρος τῆς γεωγραφίας καὶ ταύτην πρέπει νὰ διδάσκωμεν τοὺς μαθητάς.

Ἡ γεωγραφία εἶναι μία τῶν καλλίστων καὶ ὠφελιμωτάτων ἐπιστημῶν. Ἡ γῆ, ὁ τόπος τῆς διαμονῆς ἡμῶν, τὸ Ἑλληνικὸν βασίλειον, τὰ μεγάλα ἔργα τῆς φύσεως ὅτε μὲν ἀγριωποῦ, ὅτε δὲ ὠραίας καὶ γλυκείας, αἱ πεδιάδες αἱ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου καλλιεργούμεναι, οἱ ποταμοὶ οἱ διαβρέχοντες αὐτήν, τὰ ὄρη μὲ τὰς ὑψηλὰς καὶ χιονοσκεπέστους κορυφάς, αἱ περὶ τοὺς πόλους κατεψυγμέναι χῶραι, αἱ διακεκαυμέναι ζῶναι τῶν τροπικῶν, τσαῦτα δηλαδὴ ὠραῖα καὶ φοβερὰ πράγματα καθιστῶσι τὴν γεωγραφίαν τὸ ὠραιότερον τῶν μαθημάτων καὶ πηγὴν γνώσεων ἀνεξάντλητον. Βεβαίως ἡ γεωγραφία ἔχει δύναμιν νὰ θέλγη οἷον δήποτε ἀκρατήριον, ὁ δ' ἐπιτήδειος περιηγητὴς ἀκούεται πάντοτε λίαν εὐχαρίστως. Τὰ ὀνόματα τῶν χωρῶν, αἱ θάλασσαι, τὰ ὄρη, εἰς ἃ ἤθελον προστεθῆ τὰ πράγματα, αἱ ἐντυπώσεις, πάντα ταῦτα ἐγείρουσι ἀναμνήσεις καὶ ἐντυπώνονται εἰς τὴν μνήμην τῶν παιδῶν ἀκόπως.

Πῶς δὲ θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τὸν σκοπόν, ὃν ἡ γεωγραφία ἐπιδιώκει; Πρέπει, ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, νὰ διδάσκωμεν πάντοτε ἕκαστον μάθημα καὶ παριστῶμεν αὐτὸ διὰ ζώσης. Ἀπὸ πολλοῦ χρόνου μεταχειρίζονται ἐν τοῖς σχολείοις ἡμῶν βιβλία γεωγραφίας καὶ τούτων τὴν ἀπομνημόνευσιν ζητοῦσιν οἱ διδάσκαλοι· τοῦτο ὅμως εἶναι κάκιστον, διότι ἀμβλύνει τὴν κρίσιν, φέρει ἀηδίαν εἰς τοὺς μαθητάς καὶ φορτώνει τὴν μνήμην δι' ὀνομάτων μόνον ἄτινα μετὰ παρέλευσιν μικροῦ χρόνου φεύγουσι καὶ οὐδὲν πλέον χρήσιμον ἀπολείπεται. Ἡ τοιαύτη διδασκαλία ἀφαιρεῖ τὸν λόγον τῶν παιδῶν καὶ τῶν διδασκάλων, ὅστις μόνος γενεῖ τὸ διαφέρον εἰς τὰ μαθήματα, εἶναι δὲ συντόμως εἰπεῖν διδασκαλία νεκρά. Τὸ παιδίον διὰ τῆς μηχανικῆς ταύτης καὶ τετριμμένης διδασκαλίας ἀποταμιεύει ἐν τῇ μνήμῃ, ἣν ἔχει λίαν ζωηράν, κατάλογον μόνον μακρῶν ὀνομάτων ἄνευ οὐδεμιᾶς καταλήψεως τῶν εἰκονιζομένων πραγμάτων.

(Ἔπεται συνέχεια).

B.

BIBΛΙΟΚΡΙΣΙΑ.

Ἀναγινώσκωμεν ἐν τῇ παιδαγωγικῇ ἐπιθεωρήσει τῶν Παρισίων τοῦ μηνὸς Αὐγούστου βιβλιοκρισίαν τοῦ ἑναγχοῦς ἐκδοθέντος συγγράμματος τοῦ Κ. Χασιώτου τὰ

ἐξῆς. «Ἐχομεν ὑπ' ὄψει σύγγραμμα πολλοῦ λόγου ἄξιον πρὸ ὀλίγου δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου Χασιώτου, ἀρχαίου ἐπιτρόπου τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἐκθέσει τοῦ 1878 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «περὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως παρ' Ἑλλησιν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων» (ἐκδότης Ernest Leroux). Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ συγγράμματος δεικνύει τὰς ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας ἐργασίας ἀνδρῶν λογίων πρὸς διατήρησιν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἐν τῷ κόλπῳ τῶν λαῶν τῶν ὑποκυψάντων ὑπὸ τὸν Μουσουλμανικὸν ζυγόν. Μετὰ ταῦτα ἐπιτελεῖται ἐκθέσις τῆς ἐκπαιδευτικῆς δημοσίας νομολογίας ἐν τῷ βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος. «Πανεπιστήμιον ἐν Ἀθήναις, γυμνάσια καὶ σχολεῖα ἑλληνικά, δημοτικὰ σχολεῖα (ὀργανισμένα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου τοῦ 1834). Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον μέρος τοῦ ἔργου τούτου τὸ καὶ νεωτέρας ἀναγράφον εἰδήσεις φαίνεται ἡμῖν τὸ πραγματευόμενον περὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως παρὰ τοῖς Ἑλλησι τῆς Τουρκίας. Βλέπει τις ἐν αὐτῷ μετὰ τίνος πατριωτισμοῦ καὶ ζήλου παιδευτικοῦ οἱ Ἕλληνες τῆς Ἡπείρου, Μακεδονίας, Θράκης, Κωνσταντινουπόλεως, τῶν νήσων καὶ τῶν παραλίων τόπων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐργάζονται πρὸς ἰδρυσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν σχολείων· ὑπάρχει ἐκεῖ τολμηρὰ ἐνέργεια κινήσεις πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ, ἣν πολλὰ ὀλίγον γινώσκει ἡ Εὐρώπη, καὶ ἣτις δὲν δύναται ἄλλως γενέσθαι, ἢ νὰ παραγάγῃ καρποὺς ἐν τῷ μέλλοντι. Ἀ-

ριθμοῦσιν 180 ἑλληνικὰ νηπιαγωγεῖα ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ἐπαρχίαις τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους (12 ἐν Ἡπείρῳ, 4 ἐν Θεσσαλίᾳ, 41 ἐν Μακεδονίᾳ, 20 ἐν Θράκῃ, 8 ἐν ταῖς νήσοις καὶ 23 ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ). Τὰ προκταρκτικὰ καλούμενα σχολεῖα ἀνέρχονται εἰς 1069, ἧτοι

Ἐν Ἡπείρῳ	360	σχολεῖα μετὰ	7007	μαθητῶν
Ἐν Θεσσαλίᾳ	86	»	1960	»
Ἐν Μακεδονίᾳ	166	»	3540	»
Ἐν Θράκῃ	159	»	3812	»
Ἐν ταῖς νήσοις	75	»	1424	»
Ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ	223	»	4313	»
ἐν ὅλῳ	1069	»	22056	»

Τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ὀλίγον ἀνώτερα τῶν προκταρκτικῶν σχολείων ἀνέρχονται εἰς 1491 διανεμόμενα εἰς τὰς ἐπαρχίας ὡς ἐξῆς.

χωραί,	σχολεῖα,	διδάσκαλοι, ἄρρενα	μαθηταί.
Ἡπειρος	260	296	20,003
Θεσσαλία	102	112	8,505
Μακεδονία	179	200	12,032
Θράκη	156	186	15,368
Νῆσοι	302	327	20,768
Μ. Ἀσία	248	292	22,231
ἐν ὅλῳ	1247	1413	98,907

θήλεα

Ἡπειρος	24	33	1330
Θεσσαλία	15	19	1090
Μακεδονία	35	40	2710
Θράκη	50	68	4705
Νῆσοι	33	91	2850
Μ. Ἀσία	87	102	7767
ἐν ὅλῳ	244	353	20452

Τελευταῖον ἐν Τουρκίᾳ ἀριθμοῦνται ὀκτὼ ἐλληνικὰ διδασκαλεῖα « δύο ἐν Ἡπείρῳ, δύο ἐν Θεσσαλίᾳ, δύο ἐν Θράκῃ καὶ δύο ἐν Μακεδονίᾳ. Ἡ μέση ἐκπαίδευσις ἀντιπροσωπεύεται διὰ ὑπερτριακοσίων « ἐλληνικῶν σχολείων » ἐχόντων μείζω ἢ ἐλάττω ἀνάπτυξιν, καὶ διὰ τῶν γυμνασίων ἢ λυκείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Πέρα, τῶν Ἰωαννίνων, τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Χάλκης, τῆς Χίου, τῆς Σάμου, τῆς Μιτυλήνης, καὶ τῆς Σμύρνης. Ὁ ἐλληνικὸς φιλολογικὸς σύλλογος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἰδρυθεὶς πρὸ ἐικοσρατίας ἔχει τὴν διευθύνουσαν δύναμιν.

Κατέστη οὗτος εἶδός τι ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσέως εἰς τοὺς ἐλληνικοὺς πληθυσμοὺς τῶν τουρκικῶν ἐπαρχιῶν.

Δὲν δυνάμεθα, ἢ νὰ συγχαρῶμεν τῷ Κυρίῳ Χασιώτῃ ὅτι κατέστρωσε χάριν τῶν Γάλλων ἀναγνωστῶν πῖνακα τῆς ἱστορίας τῆς δημοσίας ἐκπαίδευσέως παρ' Ἑλλησι.

λίαν διαφέροντα καὶ πεποίθαμεν ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ θέλει ἀναγνωσθῆ μετὰ τῆς ἐμπρεπούσης εἰς αὐτὸ συμπαθείας.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΓΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΣΩΜΑΤΙΚΩΝ ΤΙΜΩΡΙΩΝ

Ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ Παιδαγωγικῇ ἐπιθεωρήσει τῶν Παρισίων περὶ τῶν ἐν Γερμανίᾳ ἐπιβαλλομένων τοῖς μαθηταῖς σωματικῶν τιμωριῶν τὰ ἐξῆς. « Ἡ Γερμανία, ἡ κλασσικὴ χώρα τῆς παιδαγωγίας, εἶναι ὡσαύτως καὶ ὁ τόπος ὁ κατ' ἐξοχὴν τῆς ράβδου καὶ τοῦ κολαφισμοῦ, ὧν γίνεται χρῆσις ἐκεῖ ἔτι καὶ νῦν πρὸς διαικονομίαν. Οἱ πλεῖστοι (;) τῶν γερμανῶν διδασκάλων παραδέχονται, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαπαιδαγωγῆσιν τοὺς παῖδας ἄνευ ράβδισμοῦ¹. Πάντοτε δὲ γονεῖς, ἀγανακτοῦντες ἐνεκα τῶν βαναύσων πράξεων τῶν διδασκάλων, καταδιώκουσιν δικαστικῶς τοὺς παιδαγωγοὺς τούτους τοὺς τοσαύτην βαρεῖαν χεῖρα ἐπιβάλλοντας κατὰ τῶν μαθητῶν. Συμβαίνει δ' ἐνίοτε, ἵνα οἱ δικασταὶ, μικρὸν καμπτόμενοι ὑπὸ τῶν παραπτωμάτων τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ ἐνθυμούμενοι, ὡς οἱ Ἄγγλοι ὑπουργοί, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐμαστιγώθησαν, ἀθροῦσι

¹ Τοῦτο σὺνήθες ἦν παρ' Ἑλλησιν, ὥστε καὶ παροιμιωδῶς ἐξηνέθη τὸ γινόμενον παρ' ἐκείνοις· « πατὴρ μὴ παιστὴς οὐ παιδεύεται » κατὰ τὸν γνωστὸν τοῦ Μενάνδρου στίχον « ἂ μὴ δαρεῖς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται » πρὸς τὴν παιδίαν, παῖξιν, πείγνιον καὶ τὸ « παιδεύεται καὶ διδάσκαλοι ».

τὸν καταγγελλόμενον, ἀποφαινόμενοι, ὅτι δὲν ὑπερέβησαν τὰ ὅρια δικαίας τιμωρίας· τότε αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες τῶν σχολείων ἐπέμπουσι θριάμβου φωνήν καὶ ἐνθαρρύνουσι τοὺς διδασκάλους νὰ μὴ πτοῶνται πρὸς τὰ ὀχληρὰ παράπονα τῶν γονέων. Ἄλλ' ἄλλοτε πάλιν τὸ δικαστήριον εὗρισκον, ὅτι ὁ διδάσκαλος ὑπερέβη τὸ ὄριον τοῦ «δικαιώματός του» τὸν καταδικάζει εἰς πρόστιμον· τότε δὲ αἱ αὐταὶ ἐφημερίδες παραπονοῦνται πικρῶς διὰ τὴν ἀδικίαν τῶν ἀποφάσεων τῆς Θέμιδος, καὶ κηρύττουσι γογγύζοντες, ὅτι ἐὰν ἐμποδισθῶσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐλυώσῃ τὰ ὦτα τῶν μαθητῶν, δὲν θὰ ᾖναι δυνατόν νὰ διδάσκωσι τὴν Γερμανικὴν νεολαίαν τὴν ἀνάγνωσιν.

Ἐναγχος δὲ ἡ δημοσιογραφία ἢ πέραν τοῦ Ῥήνου ἐδημοσίευσεν ὅτι διδάσκαλός τις τοῦ **Krefeld** εἶχε κρεμάσει μαθητὴν μέχρι θανάτου· οἱ συνήθεις δὲ τότε πρόμαχοι τοῦ **Schlage** (τῆς ῥάβδου) εὗρισκον, ὅτι ὁ συνάδελφος οὗτος προεχώρησεν ὀλίγον πέραν τοῦ δέοντος. Ἐξετασθέντος ὁμως τοῦ πράγματος, ἐγνώσθη ὅτι ἦτο ψευδὴς ἡ καταγγελία· εἶχε ὁμως συμβῆ τὸ ἐξῆς· ὁ διδάσκαλος ἵνα ταπεινώσῃ τὸν μαθητὴν ἠρέσθη νὰ προσκολληθῇ περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, περισφιγξας ἰσχυρότερον τοῦ δέοντος, τὸ ῥάκιον (πατασαβοῦρα) τὸ ἐν χρήσει πρὸς καθαρισμόν τοῦ πίνακος, καὶ ἐκθῆ αὐτόν, οὕτω ἐστολισμένον, εἰς τὸν γέλωτα τῶν συμμαθητῶν του· τιμωρία ἐξόχως εὐφυῆς καὶ ἠθικὴ!

Ἄλλ' ἡ ἐπομένη πράξις εἶναι δυστυχῶς βεβαία καὶ αὐθεντικὴ. Διδάσκαλός τις ἐξ Ἀμβούργου, τῆς γυμναστικῆς, ἐξοργισθεὶς κατὰ τικῶν μαθητῶν μεταβάτων εἰς τὰς μηχανὰς ἀνευ ἀδείας ἔλαβε πρὸς τιμωρίαν τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον ἐκ τοῦ περιλαί-

μίου καὶ ἀνυψῶν εἰς τὸν ἀέρα, ἄφηνεν αὐτοὺς ἔπειτα νὰ πίπτωσι κατὰ γῆς. Εἰς δ' ἐξ αὐτῶν πίπτων ἔθραυσε τὴν κνήμην του. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ μεταφέρωσιν αὐτὸν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ἐξ οὗ μετὰ πολλῶν ἐβδομάδων νοσηλείαν ἐξῆλθεν ὑποσκάζων. Ὁ διδάσκαλος καταγγελλθῆ, τὸ δ' ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἐπέβαλεν αὐτῷ ζημίαν 100 μαρκῶν (425 γράγκων)· ἀλλὰ τὸ δικαστήριον σκεφθὲν, ὅτι ἔπρεπε νὰ φανῆ αὐστηρότερον ἐπέβαλεν εἰς τὸν βάνανσον τριῶν ἐβδομάδων φυλάκισιν. Εἰ δέ τις βούλεται μαθεῖν, τί συμπεραίνει ὁ ἐξ Ἀμβούργου ἀνταποκριτῆς ὁ περιγράφων τοῦτο εἰς τὰς στήλας τῆς παιδαγωγικῆς ἐφημερίδος (**Pädagogische Zeitung**) τοῦ Βερολίνου, ἄς ἀναγνώσῃ τὰ ὅποια ἐν τῷ τέλει τῆς ἀνταποκρίσεως ἐπιφέρει· «ἐλπὶς εἶναι, λέγει, ὅτι ὁ διδάσκαλος καίπερ καταδικασθεὶς θέλει διατηρήσει τὴν θέσιν του». Τὸ πρᾶγμα οὐδενὸς χρήζει σχολείου.

B:

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ

Πρόεδρος τοῦ ἐν Μεσημβρίᾳ τῆς Θράκης ἀρτίως συστηθέντος ἐκπαιδευτικοῦ συλλόγου ἐξελέχθη ὁ διδάσκαλος τῆς ἐκεῖ κοινότητος Κύριος Ἀχιλλεὺς Κοτράζος, ἀνὴρ εὐπαιδευτος καὶ μουσοτραφής. Ἡ σύστασις συλλόγου τοιοῦτου ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἢν **Ηαλαίστραν** δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν τοῦ πολλαχῶς καταδικωμένου ἑλληνισμοῦ, βεβαίως πολλὰ ἀγαθὰ θὰ ἐπενέγκῃ ἀποτελέσματα καὶ συντελέσῃ οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, ἧς σκοπὸς εἶναι ἡ ἐξημέρωσις τῶν ἠθῶν καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ πνεύματος πάντων τῶν ἀπολαυόντων αὐτῆς.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁ κύριος Κ. Α. Παπαζῆς ἐξαετίαν σπουδάσας τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν καὶ παιδαγωγίαν ἐν Γερμανίᾳ καὶ πρῶν καθηγητῆς τοῦ ἐν Χίφφ γυμνασίου, συνέστησεν ἔμπορικὸν ἐκπαιδευτήριον χάριν τῶν παίδων τῶν ἐκεῖ ἔμπορευομένων ὁμογενῶν. Ὁ κύριος Παπαζῆς πάντων τῶν ἀναγκαίων προτερημάτων κάτοχος πεποιθᾶμεν, ὅτι θέλει εὐδοκίμησει εἰς τὸ ὅποτον ἀνέλαβεν ἔργον καὶ μεγάλως θέλει ὠφελῆσαι τὴν ἐπὶ πολλοῦς αἰῶνας χρηματίσασαν ἄλλοτε ἐστὶν τοῦ ἑλληνισμοῦ πόλιν τῆς Ἀλεξανδρείας.

— Διδάσκαλος ὀνόματι Β., διευθυντῆς δημοτικοῦ σχολείου ἐν χωρίῳ τῆς ἐπαρχίας τοῦ Νασσάου ἀπέθανε πρό τινος χρόνου ἐκ δηλητηρίασεως τοῦ αἵματος, ἀναφανείσης συνεπεῖα τρυπήματος γινομένου διὰ μεταλλίνης γραφίδος βεβρεγμένης εἰς μελάνην. Ὑποθέτουσιν ὅτι ἡ μελάνη περιεῖχεν μικρὰν δόσιν διαβρωτικῆς ὑδροχλωρικῆς ὑδραργύρου (κοινῶς σουλιμας). Ἐργοστασίαι τινὲς φαίνεται ὅτι μεταχειρίζονται τὸ ἐπικίνδυνον τοῦτο δηλητήριον, ἵνα ἐμποδίσωσι τὴν μελάνην νὰ εὐρωτιῇ (μουχλιάζη). Ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ, ἵνα ἀποφύγῃ τὴν χρῆσιν ταιούτης μελάνης.

GERMANIA. Ἐν Κάσσελ τὸ ζήτημα τῶν σχολικῶν ἀπουσιῶν διήγειρε μεγίστην ταραχὴν. Τὸ δικαστήριον συνελθὼν ἵνα σκεφθῆ πρὸς τιμωρίαν τῶν ἀπουσιάζοντων προσεβλήθη ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν κατηγορουμένων ὀχλαγωγικῶς καὶ ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ τὴν συνεδρίαν. Ἦδη καλοῦνται ἀνὰ αἵς ἐνώπιον τῶν δικαστῶν οἱ κατηγορούμενοι.

— Ἡ αἴτησις τῶν Πολωνῶν τῆς δυτικῆς Πρωσίας, ἵνα ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις παντὸς βαθμοῦ γίνηται εἰς γλῶσσαν Πολωνικὴν ἀπερρίφθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημ. ἐκπαιδεύσεως.

— Ἐν Γερμανίᾳ δημοσιεύονται τακτικῶς 117 περιοδικὰ συγγράμματα καὶ ἡμερηίδες περὶ σχολικῶν μόνον πραγμάτων πραγματευόμενα. Ἐκ τούτων 2 ἐκδίδονται ἐν τῷ Μεγάλῳ δουκάτῳ τῆς Βάδης, 12 ἐν Βαυαρίᾳ, 3 ἐν Ἀλσατίᾳ καὶ Λωραίνῃ, 1 ἐν Ἀμβούργῳ, 2 ἐν Ἔσση, 3 ἐν Μεκλεμβούργῳ, 1 ἐν Ὀλδενβούργῳ, 1 ἐν Reuss, 2 ἐν τῇ Σαξωνικῇ Γότθα, 1 ἐν τῷ Σαξωνικῷ Meiningen, 3 ἐν τῷ Σαξωνικῷ Βαϊμάρ, 10 ἐν Βυτεμβέργῃ, 19 ἐν τῷ Saxe-Royale, καὶ 57 ἐν Πρωσσίᾳ. Ἡ Αὐστρία δὲν συμπεριλαμβάνεται ἐν τῷ καταλόγῳ.

τούτῳ. Εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶναι, ἂν εἴχομεν ἀνάλογον στατιστικὸν πίνακα καὶ τῶν ἐκδιδομένων ἐν Γαλλίᾳ τοιούτων περιοδικῶν σχολικῶν συγγραμμάτων.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ κυρίου Πουλτικᾶμερ ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, φοιτηταὶ τινὲς ἐκ Βερολίνου ὑπέβαλον γνώμην νὰ κωμάσωσιν ὑπὸ τὸν ὄκνον του λαμπαδοφοροῦντες εἰς ἔνδειξιν συμπαθείας. Ἡ πρότασις αὕτη ἐξετασθεῖσα ὑπὸ τῶν γενικοῦ τῶν φοιτητῶν συλλόγου ἀπερρίφθη ὁμοφώνως πλὴν τριῶν μειοψηφισάντων. Ὁ ὑπουργὸς οὗτος τῆς Πρωσίας ἐγένετο μισητός, διότι ἐξήτησε νὰ περιορίσῃ τοὺς διδασκαλικούς συλλόγους.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ

Ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὑπουργὸς τῆς Ἐκπαιδεύσεως κ. Α. Κουμουνδοῦρος συνοδεύει τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα ἀπερχόμενον πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς νέας ἑλληνικῆς χώρας. Προσωρινῶς διαδέχεται αὐτὸν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς ἐκπαιδεύσεως ὁ κ. Παπαμιχαλόπουλος ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν.

— Ὁ διευθυντῆς τῶν δημοτικῶν σχολείων κ. Δ. Πετριδῆς μετέβη εἰς Καλάμας, ἵνα διατάξῃ τὰς ἐργασίας τοῦ ἀρτίως σχηματισθέντος ἐκεῖ προτύπου δημοτικοῦ σχολείου καὶ παρασταθῆ εἰς τὰς ἐργασίας αὐτοῦ. Ἡ ἐξάσκησις τῶν ἐν ἐνεργείᾳ δημοδιδασκάλων εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς νέας μεθόδου θέλει βελτιώσῃ ἱκανῶς αὐτοὺς καὶ ζῆλον θέλει ἐμβάλει εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν πρὸς πιστὴν καὶ ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῆς ἱερᾶς καὶ σπουδαίας ταύτης λειτουργίας.

— Ὁ κ. Κολοκοτσᾶς διευθυντῆς δημοτικοῦ σχολείου ἐν Ἰαθῖναις, εὐδοκίμως ὑπηρετῶν καὶ ἔμπειρος τῆς νεωτέρας διδακτικῆς μεθόδου προσεκολλήθη προσωρινῶς εἰς τὸ ἐν Καλάμας συστηθὲν πρότυπον.

— Ὁ κ. Χρήστος Παπαδόπουλος διευθυντῆς μέχρι τούδε

τοῦ ἐν Ἀθήναις διδασκαλείου καὶ ἐπίτιμος καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διωρίσθη τακτικὸς καθηγητῆς ἐν αὐτῷ. Τὸ διδασκαλεῖον Ἀθηνῶν ὀφείλει εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν κ. Παπαδόπουλον, διότι διὰ τῆς τριετοῦς αὐτοῦ διευθύνσεως συνετέλεσε σπουδαίως διὰ τε τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς πρὸς τὸ διευθύνειν ἱκανότητος αὐτοῦ εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ σπουδαίου τούτου καθιδρύματος, εὖ τοὺς καλοὺς καρποὺς ἀπὸ διετίας δρέπει ἢ πατρὶς. Εὐχόμεθα αὐτῷ, ἵνα καὶ ἀπὸ τῆς νέας αὐτοῦ θέσεως φωτίσῃ τὴν ἀκαδημαϊκὴν ἡμῶν νεότητα καὶ διὰ τῆς ὁμολογουμένης ἀρετῆς αὐτοῦ καὶ παιδείας κινήσῃ τοὺς ὁμιλητάς αὐτοῦ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν αἰώνιων νόμων καὶ ἀληθειῶν, ἃς ἡ ὑγιῆς φιλοσοφία διδάσκει, ἅνευ τῆς ὁποίας οὐδὲν γενναῖον δύναται νὰ παραχθῇ ἐν τε τῇ πολιτείᾳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ.

— Αἱ ἐξῆς μεταβολαὶ ἐγένοντο ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις :

Οἱ κκ. Γ. Ῥεβελῆς καὶ Ὁθων Παπαδημητρίου διωρίσθησαν διδάσκαλοι τοῦ ἐν Ἀθήναις προτύπου. Ὁ κ. Καμπάνης ἐν Σύρῳ, ὁ κ. Βουλτσος ἐν Πάτραις, ὁ κ. Λάϊος ἐν Λαρύνῃ τῆς Λοκρίδος.

Προσεχῶς θέλομεν δημοσιεύσει πάσας τὰς γενομένας μεταβολὰς εἰς τὸν δημοδιδασκαλικὸν κλάδον.

— Ἐν τῷ διδασκαλείῳ Τριπόλεως διωρίσθησαν καθηγηταὶ οἱ κκ. Ἀποστολίδης, σπουδάσας τὴν παιδαγωγίαν ἐν Γερμανίᾳ, καὶ Καραβᾶς διδάκτωρ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.

— Ἐἰς τὸ διδασκαλεῖον Ἀθηνῶν ἐγένοντο αἱ ἐξῆς μεταβολαί : Ἀντὶ τοῦ κ. Χ. Παπαδοπούλου διωρίσθη διευθυντῆς ὁ μέχρι τοῦδε καθηγητῆς ἐν αὐτῷ κ. Μ. Βρατσάνος, εἰς οὗ τὴν θέσιν διωρίσθη ὁ κ. Δ. Ὀλύμπιος, ὃν ἀντικαθιστᾷ ὁ κ. Α. Ῥάντας καθηγητῆς ἐν τῷ Ἀρσακείῳ.

ΕΚ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

ἐν Ἀθήναις ἐξεδόθησαν.

Γεράκη Πρακτικὴ Ἀριθμητικὴ πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν καὶ ἀστικῶν σχολείων κλιμακηδὸν προχωροῦσα, ἐπεξεργασθεῖσα κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἀριθμητικῆς τοῦ Γάλλου I. Λοιζέρου τριακοντάκις μίχρι τοῦδε ἐκδοθείσης, βραβευθεῖσα ἐν τῷ Καραπανεῖῳ ἀγῶνι. Φυλλάδιον πρῶτον. Αἱ τέσσαρες πράξεις ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν 4—100. ἐν Ἀθήναις 1881 τιμᾶται λεπτῶν 75.

Ἀνωτίου τοῦ Βυζαντίου συγγραφῆς τῆς ΙΑ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος Χρηστοθήθεια ἤτοι τρόποι τοῦ ἑλληνοπρεπῶς φέρεσθαι ἐκδιδόμενοι χάριν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας μετὰ καὶ τῆς εἰς τὴν καθωμιλουμένην παραφράσεως ὑπὸ Ν. Κ. ἐν Ἀθήναις 1881. Τιμᾶται δραχμὰς 1,25.

Ἀντίτυπά τινα τῆς Χρηστοθείας ταύτης ἐξετυπώθησαν ἐπὶ ἐκλεκτοῦ χάρτου δυνάμενα νὰ χρησιμεύσῳσιν ὡς δῶρα ἢ βραβεῖα καὶ τιμώμενα δραχ. 2,50.

Πίναξ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἤτοι σύντομον ἐγχειρίδιον τῆς ἑλληνικῆς Γραμματολογίας πρὸς χρῆσιν μαθητῶν καὶ παντὸς φιλομούσου ἐπιθυμοῦντος νὰ γινώσκῃ τῶν ἡμετέρων προγόνων τὰ ἀθάνατα συγγράμματα ἐν Ἀθήναις 1881. Τιμᾶται λεπτῶν 50.

Τραγοῦδία τοῦ Ὀλύμπου συλλογὴ δημοδῶν ἀσμάτων ὑπὸ Ἀθ. Κ. Οἰκονομίδου ἐν Ἀθήναις 1881. Τιμᾶται δραχ. 2,30.

Λίαν προσεχῶς ἐκδίδονται.

Ἀλφαβητάριον τῆς Γαλλικῆς γλώσσης ἑκδοσις νέα ὅλως μετερρυθμισμένη καὶ βεβελτιωμένη.

Ἱερὰ Ἱστορία μετὰ ρητῶν καὶ εἰκόνων ὑπὸ Γ. Τσιάνκα βραβευθεῖσα ἐν τῷ ἐν Κωνσταντινουπόλει Κα-

παραινείω ἀγῶνι καὶ ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τῆς ἱεραῆς Συνόδου
τῆς Ἑλλάδος.

Γεράκη πρακτικῆς ἀριθμητικῆς. Τὰ ὑπολειπόμενα
φυλλάδια.

Λυκούργου λόγος κατὰ Λεωκράτους μετὰ σημειώ-
σεων κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ *Rehdantz* ὑπὸ Γ. Σωτηρίου.

Ἀχιλλέως Παράσχου ποιήματα εἰς τόμους τρεῖς
σχήματος 16ου. Τιμῶνται δραχ. 13,59.

Ἐξεδύθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν
σχολικόν ἔτος

Κλεις τῆς ἀναγνώσεως ἔται τὸ πρῶτον ἀναγνωστι-
κὸν βιβλίον τῶν παιδίων κατὰ τὴν νέαν μέθοδον ὑπὸ Α.
Ἄργυροῦ. Τιμᾶται λεπτῶν 65.

Ὁδηγὸς αὐτῆς τιμᾶται λεπτῶν 20.

Βίος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὑπὸ Γ. Παππα-
γεωργίου (Βιβλιοθήκη τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου πρὸς
διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων (ἀριθ. 47.) Τιμᾶται
λεπτῶν 60.

Ἡ Φιλίστοργος Κόρη Διήγημα ἠθικὸν πρὸς διάπλα-
σιν τῶν παιδίων μετὰφρασις Ν. Ι. Δελένδα. Τιμᾶται
λεπτῶν 60.

Ἀντίτυπά τινα ἐπὶ ἐκλεκτοῦ χάρτου ὡς δῶρα ἢ βρα-
βεῖα τιμῶνται δραχ. 1,15.

Ἐρβέρτου Σπένδερ. Περὶ ἀγωγῆς, Μετὰφρασις Π. Ι.
Χαλκιοπούλου ἔκδοσις ἐκλεκτή. Τιμᾶται δραχ. 2.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Παρακαλοῦνται οἱ μετατεθέντες τῶν Δημοδιδασκά-
λων νὰ δηλώσωσιν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἐφημερίδος
τὸν τόπον τῆς διαμονῆς των.